

Mandat for og sammensetning av Beredskapsutvalget mot biologiske hendelser med rådgivere, samt koordinering på regionalt nivå

Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet i samarbeid med alle departementene.

Kapitteloversikt:

1. Innledning	1
2. Beredskapsutvalgets sammensetning og ledelse	2
3. Beredskapsutvalgets rådgivere	2
4. Beredskapsutvalget og rådgivernes oppgaver m.v.	3
5. Beredskapsutvalgets sekretariat og sekretariatets oppgaver	4
6. Varsling og innkalling ved en biologisk hendelse	5
7. Operasjonslokaler	5
8. Fylkesmannen og Sysselmannen koordinerer regionalt.....	5
9. Administrative og økonomiske forhold	5
10. Ikrafttredelse.....	5

1. Innledning

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) har ansvaret for helseberedskapen i Norge, og ansvar for at helsesektorens beredskap er koordinert med øvrige sektorer. Dette ansvaret omfatter nasjonal beredskap for å forebygge og håndtere *biologiske hendelser*.

Med *Biologiske hendelser* menes i denne sammenheng naturlige smitteutbrudd eller tilsiktede handlinger med biologisk materiale, det vil her si mikrober (virus, bakterier, sopp, toksiner), som kan spres og tas opp av mennesker fra luft, via overflater eller næringsmidler eller overføres mellom mennesker, fra insekter og dyr til mennesker. Mandatet gjelder biologiske hendelser med høyt farepotensiale og/eller som har alvorlige konsekvenser for menneskers liv og helse, miljø og andre viktige samfunnsinteresser og krever nasjonal tverrsektoriell koordinering. Mandatet omfatter *biologiske hendelser* i fredstid, ved sikkerhetspolitiske kriser og væpnet konflikt:

- i Norge og på norsk territorium
- utenfor Norge og som kan få direkte konsekvenser på norsk territorium, og
- utenfor Norge og som ikke har direkte konsekvenser på norsk territorium, dersom hendelsen berører et større antall nordmenn eller viktige norske interesser

Formålet med mandatet er å oppnå koordinert nasjonal håndtering av *biologiske hendelser*. For å oppnå formålet legger mandatet til rette for at de mest sentrale beslutningstakerne i ulike sektorer kan stille sin ekspertise til rådighet og sørge for rask koordinert iverksettelse av tiltak for å beskytte liv, helse, miljø og andre viktige samfunnsinteresser ved slike hendelser. Mandatet etablerer et beredskapsutvalg mot biologiske hendelser, med rådgivere og sekretariat, og klargjør fylkesmannens og sysselmannens rolle som regionalt ledd.

Mandatet tar utgangspunkt i Nasjonal helseberedskapsplan, prinsippene for nasjonal krisehåndtering og prinsippene om ansvar-, nærhet-, likhet- og samvirke. Samarbeidet innebærer ingen endring i medlemmenes ansvar, jf. ansvarsprinsippet, men innebærer en forventning om å koordinere informasjonsinnhenting, situasjonsforståelse, samt beslutning og gjennomføring av tiltak med deltakere i utvalget så langt det passer, jf. samvirkeprinsippet og ansvarsprinsippet. Deltakende virksomheter utfører oppgaver og tar beslutninger i tråd med deres fullmakter, som blant annet er hjemlet i smittevernloven, helseberedskapsloven, matloven, legemiddeloven, apotekloven, politiloven og sivilbeskyttelsesloven.

2. Beredskapsutvalgets sammensetning og ledelse

2.1 Utvalget skal bestå av myndigheter og nasjonale funksjoner med ansvar for å beskytte liv, helse, miljø og andre viktige samfunnsinteresser ved biologiske hendelser.

Følgende virksomheter skal oppnevne representant og vararepresentant til Beredskapsutvalget mot biologiske hendelser, blant lederne i sin virksomhet:

- Helsedirektoratet
- Folkehelseinstituttet
- CBRNE-senteret ved Oslo Universitetssykehus HF
- Mattilsynet
- Statens legemiddelverk
- Politidirektoratet
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
- Forsvarsstaben
- Utenriksdepartementet
- Miljødirektoratet

2.2 Beredskapsutvalget mot biologiske hendelser ledes av direktøren i Helsedirektoratet.

3. Beredskapsutvalgets rådgivere

3.1 Beredskapsutvalgets rådgivere er virksomheter med kompetanse og ressurser, som antas å være av særlig betydning for Beredskapsutvalgets håndtering. Flere rådgivere har selvstendig ansvar for å vurdere, beslutte og gjennomføre tiltak. Dette endres ikke av rådgiverrollen. Rådgiverne forventes å være tilgjengelig med kompetanse og ressurser. Hensikten er å få et bredt tilfang av faglige råd og god informasjonsutveksling for å koordinere tiltak.

Følgende virksomheter inviteres med som rådgivere:

- Regionale helseforetak (RHF) eller de Helseforetak RHFene peker ut
- Statens helsetilsyn
- Politiets sikkerhetstjeneste
- Forsvarets forskningsinstitutt
- Forsvarets ABC-skole
- Forsvarets sanitet (FSAN)

- Veterinærinstituttet
- Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)
- Utdanningsdirektoratet
- Luftfartstilsynet
- Avinor AS
- Avinor flysikring AS
- Bane NOR SF
- Posten Norge AS
- Tolldirektoratet
- Fylkesmannen
- Sysselmannen på Svalbard
- KS
- Relevante kommuner (for eksempel ved kommuneoverlege / samfunnsmedisiner).

3.2 Rådgivere innkalles etter behov. Beredskapsutvalget kan på bakgrunn av nye erfaringer, organisasjonsmessige endringer innenfor samfunnssikkerhet og beredskap og endringer i trusselbildet, også invitere andre rådgivere enn de som er nevnt i 3.1.

4. Beredskapsutvalget og rådgivernes oppgaver m.v.

4.1 Ved en *biologisk hendelse* skal Beredskapsutvalget med støtte fra rådgiverne:

- innhente kunnskap for å ha en best mulig oversikt over situasjonen
- vurdere prognoser for hvordan situasjonen vil utvikle seg
- koordinere innsatsen med sikte på å beskytte liv, helse, miljø og andre viktige samfunnsfunksjoner og samfunnsinteresser
- sørge for samordnet informasjon til myndigheter, publikum og medier
- evaluere og sikre læring.

4.2 I det løpende arbeidet med forebygging og beredskap skal:

- medlemmene av Beredskapsutvalget og rådgiverne holde løpende oversikt over det relevante nasjonale og internasjonale trusselbildet på sine fagområder
- Beredskapsutvalget drøfte trusselbildet etter innspill fra deltakerne.
- medlemmene av Beredskapsutvalget og rådgiverne, i tråd med sine mandater, ta initiativ med sikte på å få bygget opp, vedlikeholdt og koordinert beredskap, materiell og tjenester med sikte på en mest mulig effektiv innsats ved en biologisk hendelse
- medlemmene av Beredskapsutvalget og rådgiverne, i tråd med sine mandater, holde kontakt med ansvarlige myndigheter på alle nivåer, bistå med informasjon og råd
- Beredskapsutvalget tjene som forum for løpende gjensidig informasjonsutveksling
- Beredskapsutvalget bistå med å forebygge og redusere konsekvensene av terrorhandlinger gjennom å legge til rette for at relevante ressurser kan mobiliseres
- Beredskapsutvalget avholde øvelser, eventuelt i samarbeid med andre organer
- Beredskapsutvalget veilede Fylkesmannen og Sysselmannen, jf. kapittel 8.

4.3 Beredskapsutvalget skal utarbeide og vedlikeholde blant annet:

- prosedyrer for varsling/innkalling av utvalget, rådgivere og andre impliserte
- rutiner for samarbeid mellom utvalget, sekretariat, rådgivere, Fylkesmannen og Sysselmannen både ved biologiske hendelser og i det løpende beredskapsarbeidet
- prosedyrer for rask varsling og løpende informasjon til berørte departementer
- beskrivelse av ansvar og oppgavefordeling, der det ikke allerede foreligger i planer
- scenarier for å støtte relevante myndigheter med dimensjonering av sin beredskap

4.4 Samarbeidet innebærer ingen endring i det ansvar medlemmene er pålagt, jf. ansvarsprinsippet, men innebærer en forventning om å koordinere beslutning og gjennomføring av tiltak med deltakerne i utvalget, så langt det passer jf. prinsippene om samvirke og ansvar. Deltakende virksomheter utfører oppgaver og tar beslutninger i tråd med deres fullmakter, som blant annet er hjemlet i smittevernloven, helseberedskapsloven, matloven, legemiddeloven, apotekloven, politiloven og sivilbeskyttelsesloven.

4.5 Rapportering ved biologiske hendelser følger etablerte rapporteringslinjer.

4.6 Utvalget kan ved en biologisk hendelse be om bistand fra informasjonspoolen, som administreres av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

5. Beredskapsutvalgets sekretariat og sekretariatets oppgaver

5.1 Sekretariat ledes av Helsedirektoratet og består av Helsedirektoratets administrative krisehåndteringsapparat og smittevernaglig sekretariat ivaretatt av Folkehelseinstituttet.

5.2 Helsedirektoratets krisehåndteringsapparatet skal understøtte Beredskapsutvalget og har ansvar for samarbeidet med Folkehelseinstituttet, kommunikasjonsarbeidet og utvalgets øvrige apparat, herunder rapportering og innspill fra medlemmene og de faglige rådgiverne.

5.3 Folkehelseinstituttet skal med utgangspunkt i sitt smittevernaglige ansvar understøtte Helsedirektoratet, og skal ved biologiske hendelser og i det løpende arbeidet:

- bistå Helsedirektoratet og Beredskapsutvalget med smittevernaglige situasjonsrapporter, vurderinger, og råd om smitteverntiltak og risikokommunikasjon
- i samarbeid med Helsedirektoratet bistå virksomheter med smittevernaglige råd
- bistå Helsedirektoratet og Beredskapsutvalget med å lage kommunikasjonsstrategier
- foreslå og iverksette besluttede kommunikasjonsstiltak for direktoratet og utvalget
- bistå utvalget med formidling av koordinert informasjon til publikum og medier
- utføre andre oppgaver som er tillagt Folkehelseinstituttet i lov og forskrift.

5.4 I det løpende arbeidet skal Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet sammen:

- tilrettelegge for virksomheten i Beredskapsutvalget
- utarbeide informasjonsstrategier og standard informasjonsmateriale
- delta i det løpende beredskapsarbeidet med å formidle informasjon
- bistå institusjoner og myndigheter på alle nivåer ved aktuelle problemstillinger
- representere det løpende beredskapsarbeidet og være et bindeledd for dette
- tilrettelegge for og delta i opplæring og øvelser, samt følge opp erfaringene fra øvelser

6. Varsling og innkalling ved en biologisk hendelse

6.1 Beredskapsutvalget, rådgivere og andre impliserte varsles etter fastlagte prosedyrer.

6.2 Beredskapsutvalget konsulteres og innkalles når lederen beslutter det. Medlemmene kan anmode leder om å innkalle. Lederen avgjør hvilke rådgivere som skal innkalles.

6.3 Ved varsling og innkalling skal Beredskapsutvalget møte så snart det lar seg gjøre.

7. Operasjonslokaler

7.1 Helsedirektoratet stiller til disposisjon og forvalter operasjonslokaler for utvalget.

7.2 Operasjonslokaler med kommunikasjons- og datasystemer bygges opp i samarbeid mellom Beredskapsutvalget, Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet og Helse- og omsorgsdepartementet. Sekretariatet står for vedlikehold og drift av systemene.

8. Fylkesmannen og Sysselmannen koordinerer regionalt

8.1 Fylkesmannen skal, med utgangspunkt i sitt ansvar på smittevernområdet og sin samordningsrolle, medvirke til at regionale og lokale virksomheter, har tilfredsstillende planer for biologiske hendelser som en del av et samordnet planverk og skal rapportere regelmessig om dette til Beredskapsutvalget ved Helsedirektoratet.

8.2 Ved biologiske hendelser skal fylkesmannen bidra til koordinering og iverksettelse av samordnede tiltak regionalt og lokalt i tråd med Nasjonal helseberedskapsplan.

8.3 Sysselmannen har tilsvarende rolle på Svalbard tilpasset lokale forhold der.

8.4 Regionale helseforetak rapporterer direkte til Helsedirektoratet om forhold i spesialisthelsetjenesten.

9. Administrative og økonomiske forhold

9.1 Utvalget er administrativt underlagt Helse- og omsorgsdepartementet og tar opp spørsmål av administrativ, organisatorisk og økonomisk karakter med departementet.

9.2 Etableringen av Beredskapsutvalget mot biologiske hendelser er en systematisering av samarbeidet mellom berørte virksomheter og vil medføre beskjedent merarbeid for deltagerne utenfor kriser ved at møter i Beredskapsutvalget mot biologiske hendelser hvis mulig koordineres med møter i Kriseutvalget for atomberedskap og andre møter.

9.3 I tråd med ansvar og sektorprinsippet, skal alle involverte aktører dekke egne kostnader til planlegging og gjennomføring av tiltak.

10. Ikrafttredelse

Mandatet gjøres gjeldende fra 01.06. 2019.